

Ajankohtaisia koodisto- ja määrittelyaiheita: kielikoodistot, asiointitapa ja ajanvarausmääritykset

Kela toimittajayhteistyökokous 9.3.2023

Juha Mykkänen ja Heli Suhonen
Materiaalia myös: Mikko Härkönen, Pia Liljamo

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

 **Suomen
kestävän kasvun
ohjelma**

Tässä esityksessä

- Ajankohtaisia koodisto- ja määrittelyaiheisiin liittyviä **kysymyksiä** osallistujille
 1. 3-merkkinen kielikoodisto
 2. Ajanvarauksen tila -koodisto
 3. Asiointitapa -koodisto
 - Vastauksia pyydetään sähköpostilla 17.3. mennessä, mahdollista vastata 1-3 kohtaan (myös kerralla useisiin, kussakin kohdassa suora vastausosoite)
- Ennakkotietoa asiointiaiheisiin liittyvästä työpajasta

3-merkkinen kielikoodisto (ISO 639-2)

Kansalliselle koodistopalvelimelle

Mikko Härkönen, Pia Liljamo, Juha Mykkänen

3.4.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Nykyinen kielikoodisto on 2-merkkinen, miksi siirtyminen 3-merkkiseen tarvitaan?

- Nykyistä 2-merkkistä ISO-standardia ei päivitetä
- SFS suosittelee käyttämään 3-merkkistä kielikoodistoa
- Nykyisestä puuttuu saamenkielet (vain yksi saamen kieli mukana, kun virallinen asema on kolmella saamen kielellä: inarinsaame, koltansaame ja pohjoissaame)
- Apulaisoikeuskanslerin ratkaisut (kuten OKV/1161/1/2018) korostavat perustuslain ja saamen kielilain mukaista saamenkielisten huomiointia palvelujen kehittämisessä
- THL:n juristien näkemyksen mukaan esimerkiksi asiakkuusasiakirjalle pitää pystyä kirjaamaan minkä tahansa kolmesta saamen kielestä **äidinkieleksi** ja **tulkkauskieleksi** kielikoodiston avulla
- Myös **asiointikieleksi** pitää voida kirjata mikä tahansa kolmesta saamenkielestä – etenkin saamen kielen kotiseutualueella, jossa saamelaisilla on oikeus käyttää saamen kieltä asioidessaan

Vaikutukset aiemmin tehtyihin määrittelyihin ja toimintamalleihin

- Ajanvaraus/Tietosisältö – Ajanvarausasiakirja
- AR/Lomake – Perushenkilötietolomake (HEN)
- Kela/Lomake – Lääkärinlausunto B
- SSR/Tietosisältö- Valtakunnalliset syöpäseulonnat
- THL/Tietosisältö- Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon tietosisältö
- THL/Tietosisältö- Opiskeluterveydenhuolto
- THL/Tietosisältö- Psykiatria ja mielenterveys- ja päihdetyö
- Sosiaalihuollossa 14 asiakirjarakenteessa kielikoodisto
 - Mm. asiakkuusasiakirja, turvakotipalvelun asiakirjat ja erilaiset hakemukset
 - Käyttökohteita mm. äidinkieli, asiointikieli, tulkkauskieli
- Edellä mainittujen lisäksi mm. kirjaamisen oppaisiin tulee päivitystarpeita muutoksen yhteydessä

Kysymyksiä 1: Kielikoodistot

Suunnitteilla 3-merkkisen kielikoodiston julkaisu erillisenä koodistona ja siirtymäaikana tietorakenteissa tuki sekä 2- että 3-merkkiselle kielikoodistolle

1. Tuoko kielikoodiston vaihtaminen 3-merkkiseksi haasteita tietojärjestelmissänne - millaisia?
2. Millaisella aikataululla vaihto pystytään tekemään hallitusti?
3. Mitä asioita tulisi huomioida kansallisiin tietosisältömäärittämissä tehtävissä päivityksissä kielikoodiston vaihtuessa?

Vastaukset ma 17.4.2023 mennessä koodistopalvelu@thl.fi

Ajankohtaisia koodistoaiheita / RRP ja Kanta: ajanvarausmääritykset ja asiointitapa

Juha Mykkänen ja Heli Suhonen
Materiaalia myös: Mikko Härkönen, Pia Liljamo

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

 **Suomen
kestävän kasvun
ohjelma**

Digitaalisten palvelujen kehittämiskohteita / kestävän kasvun ohjelma (RRP)

Yhteisten toimintamallien suunnittelu, määrittely ja valmistelu

- Kansalaisten etäpalvelut
- Ammattilaisten digi-työvälineet
- Digitaaliset mielenterveyspalvelut
- Vertaistukipalvelut
- Työ- ja toimintakyvyn itsearviointiväline

Aiemmin aloitettu digi-palvelujen kehitys, käyttöönotto ja laajentaminen

- Asiakaspalautteen keruu
- Sähköinen ajanvaraus
- Asiakas- ja palveluohjauksen digitaaliset ratkaisut
- Toiminnanohjaus

Digitaalisten toimintamallien jalkauttaminen

- Omaolo-palvelu
- Sähköinen perhekeskus
- Kansalaisten etäpalvelut
- Ammattilaisten digitaaliset työvälineet

Ajanvarausmääritysten päivitys: lähtökohtia

- Viimeisimmät sähköisen sote-ajanvarauksen kansalliset määritykset julkaistiin 2020
 - Päivitys nojautuu jo aiemmin tehtyihin linjauksiin
- Terveydenhuollon asiakkaalle ilmoitettavat ajanvaraukset toimitettava Kanta-palveluihin viimeistään 1.10.2026 (AsTL 52 § ja 1.1.2024 voimaan astuva laki)
- Ajanvarausratkaisujen ja Kanta-toteutuksen edistäminen yksi keskeisistä aiheista Suomen kestävän kasvun ohjelmassa ja Kanta-hankesuunnitelmissa 2022-
 - Valmiudet **terveydenhuollon** ajanvarausasiakirjaan toteutetaan **Kanta potilastiedon arkistoon 2023 aikana**
 - **Sosiaalihuollon** aikataulutuksia ja määritysten täsmennystarpeita tarkennetaan 2023
 - luo osaltaan pohjaa **hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoonpääsyn seurannan ominaisuuksille**

Ajanvarauksen määrittelyt ja avoimet rajapinnat

Sähköisen ajanvarauksen määrittelyt (thl.fi)

Määrittäydokumentit:

- Sote-ajanvarauspalvelujen ja palveluohjauksen käsitteet (mahdollisesti **päivitetään**)
- Sote-ajanvaraus: yleiskuvaus ja terveydenhuollon ajanvarausratkaisujen kansalliset vaatimukset (**päivitetään**)
- Ajanvaraukseen liittyvät koodistot ja tietomäärittelyt / THL koodistopalvelu (**päivitetään**)
- Määrittelyt ja toiminnalliset kuvaukset aiemmista ajanvaraushankkeista

Tietojärjestelmien rajapintamäärittelyksiä:

- Ajanvarausasiakirjan HL7 CDA R2 soveltamisopas (**korvautuu FHIR-määrittelyllä**)
- Sote-ajanvarauksen resurssienhallintaintegraatiot: HL7 versio 3 SAV soveltamisohje → HL7 Finland määrittelyt ajanvarauspyyntöjen ja kyselyjen FHIR-rajapinnat
- Sote-ajanvarauspalvelujen asiakkaan kalenterirajapinta: iCalendar-soveltamisohje
- Ajanvarauskutsut sote-asiointipalveluissa: soveltamisohje

Potilastiedon arkiston **FHIR**-rajapinnat ajanvaraukseen

- Ajanvarausasiakirjan toteutustekniikaksi potilastiedon arkiston ja siihen liittyvien järjestelmien osalta valittu HL7 FHIR
 - FHIR entistä laajemmin käytössä sekä Kanta-palvelujen että tietojärjestelmien uusissa rajapinnoissa
 - Ajanvaraukseen jo tehty Suomessa FHIR-pohjaisia määrittelyksiä ja ratkaisuja (mm. HL7 Finland projektit ja määrittelykset)
 - FHIR soveltuu sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon ajanvarauksiin
 - Soveltuu uusiin rajapintoihin ja myös asiointipalveluihin
 - Suunnitelmana samantyyppinen julkaisu kuin lääkitysmäärittelyjen [Finnish Kanta Medication R4](#)
- Aiemmin julkaistun ajanvarausasiakirjan CDA-soveltamisoppaan pohjalta ei toteuteta Kanta-rajapintoja

Ajanvarauksen tila -koodisto ja FHIR-vastaavuudet

(FHIR AppointmentStatus v4.3.0 vertailu)

1.2.246.537.6.881.201501

1	Suunniteltu	palvelu on suunniteltu asiakkaalle, mutta siihen liittyvään tapahtumaan ei ole kiinnitetty toteuttajaa ja tarkkaa toteuttamisajankohtaa
2	Tilattu proposed	palvelu on suunniteltu asiakkaalle ja palvelun toteuttaja on tiedossa, mutta tapahtuman tarkkaa toteutusajankohtaa ei ole kiinnitetty
3	Varattu booked	palvelu on varattu asiakkaalle ja sen toteutusajankohta on kiinnitetty
4	Peruttu cancelled	ajanvaraus on peruttu
5	Siirretty (booked?) ! *	ajanvaraus on siirretty toiseen ajankohtaan
6	Alkanut arrived	ajanvaraukseen liittyvä tapahtuma on alkanut ja on käynnissä parhaillaan
7	Toteutunut fulfilled	ajanvarauksen kohteena ollut tapahtuma on toteutunut ja päättynyt
8	Ehdotettu pending	palvelu on alustavasti varattu tiettyyn toteutusajankohtaan, mutta varaus odottaa asiakkaan tai ammattilaisen vahvistusta
9	Saapumatta noshow	palvelu ei ole toteutunut jonkin osapuolen saapumatta jäämisen tai resurssin puuttumisen takia

Kysymyksiä 2: Ajanvarauksen tila-koodisto

- Ajanvarausmäärittelysten päivityksissä on harkittu ajanvarauksen tila-koodiston harmonisointia FHIR-standardin kanssa siten, että erillinen ”siirretty” tila poistetaan – ”siirretty” olisi ”varattu”, jonka ajankohta on muuttunut
 1. Tulisiko kansallinen koodisto harmonisoida FHIR-standardin kanssa?
 2. Aiheuttaisiko ”siirretty” tilan poistaminen kansallisesta koodistosta muutoksia jo (aiempien määrittelysten pohjalta, ks. edelliset kalvot) tehtyihin toteutuksiin?
 3. Muita kommentteja tai tarpeita Ajanvarauksen tila -koodistoon liittyen?
- Vastaukset ma 17.4.2023 mennessä laura.lehtola-karttunen@thl.fi

Tulevaa / ajanvaraus

- Alueiden sekä THL:n ja Kelan yhteistyötä ajanvarausaiheissa RRP-ohjelmassa ja Kanta-kehittämisessä
- Alueet ja THL + Kela tulevat todennäköisesti käynnistämään määritysten ja Kanta-toteutusten **pilotointia / kokeiluja** ajanvarauksen ja hoitoonpääsyn aiheissa
- Tulossa määritysten päivityksiä ja niihin liittyviä **työpajoja** ja/tai **kommentointikierroksia**, olennaisia erityisesti
 - Ajanvarausasiakirjan tietosisältömääritys
 - Sote-ajanvaraus: yleiskuvaus ja terveydenhuollon ajanvarausratkaisujen kansalliset vaatimukset
 - Tuleva ajanvarausasiakirjan FHIR-soveltamisopas (pohjana erityisesti aiempi CDA-soveltamisopas)
- Potilastiedon arkiston toteutus FHIR-pohjaiselle ajanvarausasiakirjalle 2023 aikana
- Ensimmäisenä toteutuksessa terveystietopalvelujen ajanvaraukset, määritysten tarkennus ja tarkempi aikataulukutus käynnistetty **myös sosiaalihuoltoon**
- Huomioidaan myös aiemmin julkaistuihin määrityksiin tunnistetut päivitystarpeet - ehdotukset ja huomiot: sotetiedonhallinta@thl.fi

Tulossa: asiointipalvelujen työpaja 21.4.2023

- THL ja Kela järjestävät yhdessä HL7 Finland Personal Health SIG ryhmän kanssa sähköisten asiointipalvelujen ja sähköisen ajanvarauksen aiheista työpajan 21.04.2023 klo 12:00-15:00
- Työpajassa käsitellään yo. aiheisiin liittyvien kansallisten määrittelyjen aiheita ja sisältöjä liittyen mm. Suomen kestävän kasvun ohjelman (RRP) projekteihin, alueilla tehtävään kehittämistyöhön ja Kanta-palveluihin.
- Lisätietoja ja kalenterikutsu [HL7 Finland sivuilla](#)

Aikataulu

- 12.00 Avaus ja esittäytymiset, Jaakko Lähteenmäki, VTT ja HL7 Finland Personal Health SIG
- 12.10 Asiointipalvelujen kansalliset vaatimukset:
 - alustus (Minna Linsamo ja Emilia Varonen, THL) ja keskustelu: tavoitteet, linjaukset, vaatimukset, kommentointi
- 13.10-13.25 Tauko
- 13.25 Ajanvarauksen kansalliset määrittelyt, alustus Juha Mykkänen, THL + keskustelu eri kohdissa:
 - Tavoitteet ja yleiskuva, terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ajanvaraukset
 - Ajanvarausasiakirjan ja ajanvarauskoodistojen määrittelyt
 - Ajanvarauksen FHIR-hyödyntäminen: HL7-soveltamisoppaat ja Kanta-ajanvarausasiakirja / FHIR
 - Ajanvarausmäärittelyjen kommentointi ja pilotointimahdollisuudet
- 14.50-15.00 Yhteenveto ja jatko
- Myös aihepiirin tulevat kutsut ja muistutukset saa myös liittymällä Personal Health SIG jakelulistalle.

Asiointitapaluokitususten yhtenäistäminen

RRP investointi 4 – Digitaalinen asiakas- ja palveluohjaus

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Heli Suhonen
3.4.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

 **Suomen
kestävän kasvun
ohjelma**

Palveluluokitusten harmonisointi

- RRP-hanke investointi 4, digitaalinen asiakas- ja palveluohjaus projektissa tehdään palveluihin liittyvien luokitusten harmonisointia
- Tavoitteena harmonisoida palveluiden luokitteluja useisiin keskeisiin käyttökohteisiin ja mm. saavuttaa kansalaisille ymmärrettävät luokitukset digitaaliseen asiakas- ja palveluohjaukseen
- Käynnissä mm.:
 - Yhtenäistetään THL – Asiointitapa- ja Sosiaalihuolto – Asiointitapa - luokituksia, tavoitteena sote-yhteinen asiointitapaluokitus, jossa huomioidaan toimijoiden esittämiä tarpeita
 - Huomioitavana myös vastaavuudet mm. Hilmo - Yhteystapa -luokitukseen
 - Myös muihin palveluihin liittyviin luokituksiin käynnissä valmistelu ja harmonisointityötä (ei tarkemmin tässä esityksessä)

THL – Asiointitapa -luokitus

- Valmisteltu ja julkaistu muutamia vuosia sitten
- Ei vielä laajasti käytetty esim. Kanta-palveluihin liittyvissä tietorakenteissa, mutta viittauksia joissakin julkaistuissa määrittelyissä
- Todennäköisesti yhdistettävissä Sosiaalihuolto – Asiointitapa -luokituksen kanssa ja määriteltävissä vastaavuudet Hilmo – Yhteystapa luokitukseen
- Käyttöä ja yhteensovittamista monimutkaistaa vanhassa luokituksessa oleva monimutkaisuus, kun kuvattu myös muuta kuin varsinaista asiointitapaa: palvelun toistuvuutta (sarjakäynnit) ja osallistujia (ryhmä tai perhe osallistujana)
 - Asiointitavan ytimessä mm. käynnit toimipaikassa, liikkuvassa palveluyksikössä, ammattilaisen käynnit asiakkaan kotona ja muualla asiakkaan luona, reaaliaikainen ja ei-reaaliaikainen etäasiointi, jne.
 - Jokaisessa ”ydinluokassa” ei olisi välttämätöntä olla ”kertakäynti / sarjakäynti”, ”yksittäinen asiakas / perhe / ryhmä” alaluokkia, joita varten on muita palveluja kuvaavia tietoelementtejä ja koodistoja kuin asiointitapa

THL - Asiointitapa

- Suunnitteilla asiantitapa-luokituksen käyttötarkoituksen rajaaminen ja selkeyttäminen:
 - luokitus kuvaamaan **vain yksittäisen käynnin / kohtaamisen tapaa**, muiden jo olemassa olevien tietojen kautta tieto siitä, onko kyseessä sarjakäynti / sarjahoito ja onko kyseessä ryhmätapaaminen
- Vanhassa THL – asiantitapa-luokituksessa on erillisinä ”ala”luokkina **sarjakäyntejä** (sama palvelu toistuu, useita käyntejä) ja **ryhmäkäyntejä** kuvaavat luokat
 - Vuonna 2015 Asiantitapa-luokituksessa ajatuksena on ollut korvata luokituksella palvelutapahtumaluokitus, mitä ei kuitenkaan ole toteutettu eikä ole tällä hetkellä tarkoitus toteuttaa (asiantitapa eri asia kuin palvelutapahtuman luokittelu)
 - Asiantitapaluokituksen jatkokehittämisessä tullut esiin ehdotus, että luokituksessa ei olisi jatkossa tarpeen eritellä erillisiin luokkiin kertakäyntejä, toistuvia käyntejä tai sarjakäyntejä, vaan luokitus kohdistettaisiin kuvaamaan yksittäisen kohtaamisen asiantitapaa
- Samoin Asiantitapa - luokituksesta harkitaan poistettavaksi ryhmäkäyntejä ja perheen asiantitia kuvaavat luokat: osallistuvat asiakkaat ja käynnin luonne ovat eri asia kuin tapa jolla asiantiti tapahtuu
- Nämä tiedot ovat jatkossakin relevantteja, mutta niille on olemassa muita tietokenttiä ja koodistoja, esimerkiksi ryhmäkäyntejä voidaan kuvata Hilmo – kävijäryhmä luokituksella, sarjakäynnit edelleen mm. Palvelutapahtuman tyyppi – luokituksella

Kysymyksiä 3: Asiointitapa -luokitus

Suunnitteilla THL – Asiointitapa -luokituksen yksinkertaistaminen poistamalla alaluokat sarja- ja ryhmäkäynneistä, joiden tiedot eivät liity asioinnin tapaan ja jotka kuvataan muilla koodistoilla ja tietokentillä kuin asiointitapa

1. Onko järjestelmissä käytössä sarjakäyntien luokittelua nimenomaan THL – Asiointitapa -luokituksen kautta?
 2. Onko järjestelmissä käytössä nimenomaan asiointitapa -luokituksella tarpeen kuvata ryhmäkäyntejä tai perheen asiointia?
 3. Muita kommentteja tai ehdotuksia koodiston yksinkertaistamiseen tai selkeyttämiseen?
- Vastaukset ma 17.4.2023 mennessä heli.j.suhonen@thl.fi

Kiitos! Kysymyksiä? Kommentteja?

Myös sotetiedonhallinta@thl.fi ja koodistopalvelu@thl.fi käytettävissä

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

**Suomen
kestävän kasvun
ohjelma**